

mellem dansk og svensk Ø. K — foreligger et virkeligt Grundlag for praktisk Skandinavisme.

C. Fl. Steenstrup.

ELI F. HECKSCHER: *Gammal och ny ekonomisk liberalism.* 99 S. P. A. Norstedt & Söner. Stockholm 1921.

Denne lille Bog indeholder et klart, følgerigtigt og vel-skrevet Forsvar for den gamle økonomiske Liberalismes evige Ungdom, og man kan være enig med Forf. eller uenig med ham. Det afhænger i ikke ringe Grad af, om man kan billige hans Forudsætninger eller ej, og om man tør eller ikke tør tillægge de økonomiske Loves Tendens samme Styrke, som han gør det, til at tilvejebringe den Ligevægt i Samfundet, som ogsaa han anser for paakrævet. For at tage et Eksempel: Forf. udvikler (S. 21), at en Prisopskruning for en Vare medfører, at Sælgere af andre Varer maa nedsætte deres Pris ligesaa meget, for at faa dem solgte, og „den usynlige Haand“ har da tilvejebragt en Ligevægt, der i hvert Fald for Købernes Vedkommende skulde stille dem ligesaa gunstigt som før Opskrningen. Forf. lægger Vægt paa, at Betragtningen gælder Forholdene ved stabil Pengeværdi. Men selv under denne Forudsætning vil der dog, saa vidt jeg kan skønne, i hvert Fald være sket det, at de, der foretog Prisopskruningen, har taget de herved indvundne Beløb fra Sælgerne af de Varer, der blev tvunget til at sætte Prisen ned. Hvis jeg er Forbruger, kan jeg naturligvis med en vis Sindsro se paa denne Krig mellem Sælgerne, der altsaa skulde være Forbrugeren uvedkommende. Men er det virkelig rigtigt, at Begivenhederne udvikler sig, som af Forf. fremstillet. Hvis f. Eks. Bagere, Slagtere og Detailhandlere bliver enige om, hver inden for deres Stand at sætte Prisen op — og de kan gøre det, dels fordi de har et Pladsmonopol, dels fordi der f. Eks. for Detailhandlernes Vedkommende er saa mange af dem, at de for at leve er

mellem dansk og svensk Ø. K — foreligger et virkeligt Grundlag for praktisk Skandinavisme.

C. Fl. Steenstrup.

ELI F. HECKSCHER: *Gammal och ny ekonomisk liberalism.* 99 S. P. A. Norstedt & Söner. Stockholm 1921.

Denne lille Bog indeholder et klart, følgerigtigt og vel-skrevet Forsvar for den gamle økonomiske Liberalismes evige Ungdom, og man kan være enig med Forf. eller uenig med ham. Det afhænger i ikke ringe Grad af, om man kan billige hans Forudsætninger eller ej, og om man tør eller ikke tør tillægge de økonomiske Loves Tendens samme Styrke, som han gør det, til at tilvejebringe den Ligevægt i Samfundet, som ogsaa han anser for paakrævet. For at tage et Eksempel: Forf. udvikler (S. 21), at en Prisopskruning for en Vare medfører, at Sælgere af andre Varer maa nedsætte deres Pris ligesaa meget, for at faa dem solgte, og „den usynlige Haand“ har da tilvejebragt en Ligevægt, der i hvert Fald for Købernes Vedkommende skulde stille dem ligesaa gunstigt som før Opskrningen. Forf. lægger Vægt paa, at Betragtningen gælder Forholdene ved stabil Pengeværdi. Men selv under denne Forudsætning vil der dog, saa vidt jeg kan skønne, i hvert Fald være sket det, at de, der foretog Prisopskruningen, har taget de herved indvundne Beløb fra Sælgerne af de Varer, der blev tvunget til at sætte Prisen ned. Hvis jeg er Forbruger, kan jeg naturligvis med en vis Sindsro se paa denne Krig mellem Sælgerne, der altsaa skulde være Forbrugeren uvedkommende. Men er det virkelig rigtigt, at Begivenhederne udvikler sig, som af Forf. fremstillet. Hvis f. Eks. Bagere, Slagtere og Detailhandlere bliver enige om, hver inden for deres Stand at sætte Prisen op — og de kan gøre det, dels fordi de har et Pladsmonopol, dels fordi der f. Eks. for Detailhandlernes Vedkommende er saa mange af dem, at de for at leve er

nødt til i stort Omfang at konkurrere paa alle andre Omraader end paa Prisen — saa vil jeg som Forbruger være nødt til at betale, hvad de forlanger, fordi jeg nødvendigvis skal have de Varer, de sælger. Jeg kan derfor ikke efterspørge saa mange andre Varer, men hvorfor skulde det tvinge min Skrædder til at sætte Prisen ned. Den Købeevne, Slagteren har taget fra mig, kan han jo selv gøre Brug af, og mens jeg maaske tidligere kunde købe 1 Sæt Tøj om Aaret, kan jeg nu kun købe 2 Sæt i Løbet af 3 Aar, mens jeg ikke har anden Trøst end om Søndagen at se det pæne Tøj, jeg skulde have gaaet i, hænge paa Slagteren. Det forekommer mig derfor, at „den usynlige Haand“ ikke, som forudsat af Forf., tvinger Skrædderen til at sætte sine Priser ned, men tvinger mig som Forbruger til at undvære et Gode til den, der har Magt til at berøve mig min Indtægt; at „den usynlige Haand“ har tilvejebragt Ligevægt igen, er sikkert, men det synes mig en højst utilfredsstillende Ligevægt.

Det forekommer mig i det hele, at Reaktionen mod Krigsaarenes økonomiske Politik med mistænkelig Forkærlighed har kaaret sig Friheden i Erhvervslivet, og at den glemmer eller mod bedre Vidende undervurderer den Styrke, som netop Krigsaarene har givet de økonomiske Erhvervsorganisationer. Statsmagterne havde ved Gennemførelsen af sine Opgaver alle Vegne Brug for Organisationerne og styrkede dem paa enhver Maade. Men vil det virkelig i det lange Løb være muligt, at Samfundet kan forholde sig uvirksom overfor den urimelige Vareaager, som drives i udstrakte Detailhandels- og Haandværkerkredse til Skade for det hele Samfund, ved at Pris- og derfor Lønniveauet holdes oppe baade paa det aabne Arbejdsmarked og for Statens Embedsmænd og Funktionærer. Forf. hævder det udmærkede Standpunkt, at ingen bør fortjene mere end, hvad der er nødvendigt til at faa ham til at drive økonomisk nyttig Virksomhed. Naar den frie Konkurrence dog ikke formaar at afstedkomme den jævne Indtægtsfordeling, som vilde fremkomme, om dette fandt Sted, saa indrømmer Forf., at det

„är en fundamental svaghet hos den inom sina gränser underbart effektiva prisbildningen“, og foreslaar at bøde derpaa ved en progressiv Beskatning. Men det er da ogsaa et Indgreb, og hvorfor ikke meget hellere — f. Eks. ved en Vareaagerlovgivning — søge en Form for at naa den jævnest mulige Indtægtsfordeling direkte i Stedet for ad Beskatningsomvejen. Beskatningen falder saa ujævnt trods alle Bestræbelser for at forbedre dens Teknik, og maa falde ujævnt, fordi de forskellige Dele af Befolkningen — og da navnlig By- imod Landbefolkningen — lever under helt forskellige pengeøkonomiske Forhold.

Jeg er desværre altsaa uenig med Forf. om den fri Konkurrences Evne til bedst muligt at besørge Fordelingen i Samfundet, og jeg er — bl. a. som Følge heraf — heller ikke enig med ham med Hensyn til dens Evne til at ordne Produktionen. Jeg skal imidlertid — for ikke at sprænge alle en rimelig Anmeldelses Rammer — ikke gaa videre, tilmed da Diskussionen, som man vil have set, i det væsentlige gaar ad kendte Baner. Men Uenigheden forhindrer ikke, at jeg paa det bedste kan anbefale Bogen til Praktikere og Teoretikere. Hvad der med Rimelighed kan siges til Fordel for Næringslivets Frihed — og efter min Mening altsaa en Del til — vil Praktikerne her finde sagt, ikke af Kærlighed til de Næringsdrivende som Mennesker, men af Beundring for den fri Konkurrences System i Teori og Praxis. Over for den Selvforherligelse, de Erhvervsdrivende — aabenbart i flere Lande — har sat i System, hævder Forf., at „man måste akta sig för den vidskeplige tron på affärsmännens ockulta krafter“. Det er de frie økonomiske Kræfters Spil, ikke Forretningsmændenes specielle Evner, der for ham indeholder den afgørende Værdi. Derfor finder Forf. ogsaa „få saker så modbudande som kombinationen hos en mängd affärsmän och näringskorporationer av stolta krav på frihet och självbestämningssrätt i goda tidar och å andra sidan ynkligt gnällande rop om hjälp i form av tullar och statsbeställningar, så snart bakslaget kommer och förmågan att hjälpa

sig själv verkligen skall prövas". Dette — aabenbart ogsaa i flere Lande optrædende — Forhold kunde jo knapt være karakteriseret tydeligere. Saavidt Praktikerne. — De, der interesserer sig for Teorien, vil dennegang som altid hos denne Forf. finde Berigelse, trods eller maaske netop paa Grund af Meningsforskellen.

E. C.

HANS BJARNE: *Bogholderi i Teori og Praksis*. G. E. C. Gads Forlag. København 1921. (208 Sider).

I den foreliggende Bog har Kontorchef i Finansministeriet Hans Bjarne givet en længe savnet Fremstilling af Bogholderiets Teori og Praksis. Dansk Literatur vedrørende Bogføring og Regnskabsaflæggelse foreligger i det hele taget kun sparsomt, og navnlig om de senere Aars Literatur gælder det, at den har lagt Hovedvægten paa rent regnskabstekniske Øvelser som Grundlag for den praktiske Tilegnelse af Kendskabet til Bogføring. I Modsætning hertil har Forf. i nærværende Bog givet en sammenhængende teoretisk Fremstilling af de vigtigste Forhold vedrørende almindelig Regnskabsføring og Regnskabsaflæggelse. Fremstillingen er helt igennem illustreret ved Eksempler, der er omhyggeligt gennemarbejdede og forklarede. Bogen er herved paa een Gang bleven en værdifuld Vejledning for dem, der ønsker at tilegne sig det teoretiske Grundlag for Kendskabet til Bogholderi, og en instruktiv Lærebog, der formentlig i stort Omfang vil finde Anvendelse ved den Undervisning i Bogholderi, som nu gives ved en Række Undervisningsanstalter. Til Opgavens heldige Løsning i begge Henseender har det bidraget, at Forf.s Indsigt i det behandlede Emne grunder sig saavel paa praktisk Virksomhed som paa Lærervirksomhed i Forbindelse med teoretisk Studium, og Bogens Brugbarhed forøges ved den naturlige og jævne Fremstillingsform, som er anvendt.